

**EXAMENUL NAȚIONAL DE DEFINITIVARE
ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT**

**PROGRAMA
PENTRU
LIMBA ȘI LITERATURA TURCĂ MATERNĂ, LIMBA ȘI
LITERATURA ROMÂNĂ ȘI UNIVERSALĂ PENTRU
COPII, METODICA PREDĂRII ACTIVITĂȚILOR ÎN
LIMBA TURCĂ MATERNĂ ȘI METODICA PREDĂRII
ACTIVITĂȚILOR ÎN LIMBA ROMÂNĂ ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR**

**EDUCATOARE/INSTITUTORI/PROFESORI PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL
PREȘCOLAR
(ÎNVĂȚĂMÂNT PREȘCOLAR ÎN LIMBA TURCĂ MATERNĂ)**

**București
2020**

NOTĂ DE PREZENTARE

Programa se adresează educatoarelor, institutorilor și profesorilor din învățământul preșcolar, care s-au înscris și vor susține examenul de definitivare în învățământ.

În elaborarea programei s-au avut în vedere următoarele principii:

- principiul continuității formării inițiale, realizat prin evoluție în carieră și dezvoltare profesională;
- principiul coerenței modular-tematice a programei, asigurat prin articularea proiectării ei, prin modul de elaborare a competențelor generale și specifice, prin modul de selectare a conținuturilor ce vor face obiectul evaluărilor vizate, prin diversitatea formelor și a strategiilor evaluative sugerate pentru a fi utilizate în contextul acestor examinări;
- principiul adecvării și armonizării finalităților și a conținuturilor învățământului primar românesc cu direcțiile și spiritul schimbărilor din societate;
- principiul optimizării și inovării activității în învățământul preșcolar, prin asimilarea celor mai noi achiziții din științele educației și din științele conexe.

Programa pentru Examenul național de definitivare în învățământ a educatoarelor, institutorilor și profesorilor din învățământul preșcolar cu predare în limba turcă maternă vizează competențe abordabile din perspectiva dimensiunii cognitive, procedural-aplicative și atitudinale și propune o tematică ce corespunde tendințelor în evoluția disciplinelor.

Structura programei este următoarea:

- Notă de prezentare
- Competențele specifice a educatoarelor, institutorilor și profesorilor din învățământul preșcolar cu predare în limba maternă turcă;
- Tematica programei în următoarea ordine a disciplinelor:
 1. Limba și literatura turcă maternă,
 2. Metodica predării activităților în limba turcă maternă în învățământul preșcolar;
 3. Limba și literatura română și universală pentru copii;
 4. Metodica predării activităților în limba română în învățământul preșcolar.
- Repere bibliografice.

COMPETENȚELE PROFESIONALE ¹ ALE CADRULUI DIDACTIC (EDUCATOARE/INSTITUTOR/PROFESOR PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR)

● Proiectarea activităților educaționale

Cunoștințe	Abilități	Atitudini
- Cunoaște, decodifică, identifică elemente de curriculum (modele de proiectare curriculară, tipologia activităților și strategiilor didactice etc.) în activitatea instructiv-educativă în grădinița de copii - Utilizează un limbaj psihopedagogic științific.	- Identifică nevoile de învățare ale preșcolarilor și stabilește obiective educaționale informative și formative în funcție de particularitățile de grup și individuale	- Își asumă modul de organizare a unui demers didactic

● Conducerea și monitorizarea procesului de instruire

Cunoștințe	Abilități	Atitudini
- Cunoaște în mod elementar modul de organizare și conducere a activităților instructiv-educative.	- Asigură adecvarea strategiilor de instruire la caracteristicile individuale și de grup ale preșcolarilor.	- Se adaptează flexibil la condițiile curriculare concrete.

● Evaluarea activităților educaționale

Cunoștințe	Abilități	Atitudini
- Cunoaște funcțiile evaluării precum și unele metode și instrumente de evaluare specifice învățământului preșcolar.	- Elaborează probe și instrumente de evaluare simple.	- Manifestă disponibilitate de îmbunătățire a instrumentarului de evaluare folosit.

● Integrarea și utilizarea TIC în educație

Cunoștințe	Abilități	Atitudini
- Cunoaște terminologia specifică TIC și înțelege rolul interacțiunii dintre preșcolar – computer	- Identifică unele activități sau secvențe de activitate care pot fi realizate cu ajutorul TIC	- Proiectează, în condiții de autonomie restrânsă, unele secvențe de învățare care presupun utilizarea TIC

● Cunoașterea, consilierea și tratarea diferențiată a preșcolarilor

Cunoștințe	Abilități	Atitudini
- Cunoaște unele metode și tehnici de consiliere și tratare diferențiată a copiilor preșcolari	- Reflectează asupra consecințelor ce decurg din aplicarea diferitelor metode și tehnici de consiliere și de tratare diferențiată a copiilor preșcolari	- Manifestă deschidere pentru a experimenta noi metode și tehnici de cunoaștere și consiliere a preșcolarilor

● Managementul grupei de preșcolari

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște diferite teorii cu privire la asigurarea managementului	- Creează un mediu ambiant plăcut pentru grupa de	- Este dispus să accepte sfaturi pentru mai buna

¹ Kitul mentorului de inserție profesională, Proiect POSDRU De la debut la succes, ID 36525, București, 2013

grupe de preșcolari	preșcolari care i-a fost încredințată - Antrenează copiii în organizarea sălii și a mediului curricular	organizare a mediului de învățare și a grupei de preșcolari
---------------------	--	---

• **Dezvoltarea instituțională a unității de învățământ preșcolar și dezvoltarea de parteneriate grădiniță - comunitate**

Cunoștințe	Abilități	Atitudini
- Cunoaște unele instituții din comunitatea locală care se află în legătură cu unitatea de învățământ preșcolar	- Realizează un schimb minimal de informații, prin diferite canale de comunicare, cu diferiți parteneri educaționali	- Se implică în stabilirea unor legături între grădiniță și comunitatea locală

• **Managementul carierei și al dezvoltării personale**

Cunoștințe	Abilități	Atitudini
- Cunoaște și înțelege cu obiectivitate nivelul propriei pregătiri profesionale	- Își elaborează proiecte de dezvoltare personală și profesională	- Manifestă o conduită (auto)reflexivă asupra activităților profesionale și personale

• **Cercetare educațională aplicativă**

Cunoștințe	Abilități	Atitudini
- Cunoaște unele modele de elaborare a design-ului unei cercetări educaționale	- Elaborează micro-proiecte de cercetare educațională în condiții de asistență și consiliere metodologică	- Manifestă o atitudine favorabilă față de cercetarea educațională

1. TEMATICA PENTRU DISCIPLINA DE SPECIALITATE - LIMBĂ ȘI LITERATURĂ TURCĂ MATERNĂ

I. Limba turcă

Fonetică și fonologie.

- Fonemele vocalice și consonantice ale limbii turce.
- Clasificarea și descrierea lor.
- Armonia vocalică și armonia consonantică.
- Accidente fonetice generale.
- Schimbări fonetice combinatorii ale vocalelor și consoanelor.
- Structura silabei. Accentul și intonația.

Morfologie

- Substantivul, categoriile fundamentale ale substantivului (numărul, apartenența, cazul, declinarea, determinarea).
- Adjectivul: categoriile de adjective (calificative, pronominal-determinative, numeral determinative); adjectivele de întărire; gradele de comparație; adjectivizarea.
- Numeralul (cardinal, ordinal, distributiv, fracționar, nedeterminat).
- Pronumele (personal, demonstrativ, reflexiv, interogativ, interogativ-relativ, negativ, nedefinit, generalizator); declinarea pronumelor; pronominalizarea.
- Verbul: formele verbale personale predicative; verbe tranzitive și intransitive; formele verbului (afirmativă, negativă, posibilitativă, imposibilitativă); diateza (activă, pasivă, reflexivă, reciprocă, factitivă); aspectul verbului; formele perifrastice ale verbului; modurile și timpurile verbale; conjugarea; verbele compuse; formele verbale nepersonale (participiile); numele verbale; adjectivele verbale, gerunziile;
- Adverbul: clasificarea semantică a adverbilor (de calitate, de cantitate, cantitativ-circumstanțiale, circumstanțiale, predicative); gradele de comparație ale adverbilor, locuțiuni, adverbializarea.
- Postpozițiile și numele postpoziționale. Cuvinte și particule modale (interogative, negative, exclamative, limitative, intensive, supozitive, comparative, posibilitative, necesitative).
- Conjunția: coordonatoare (copulativă, disjunctivă, adversativă, concluzivă), subordonatoare; cuvinte și locuțiuni conjuncționale subordonatoare.
- Interjecția și onomatopeea. Formarea cuvintelor, compunerea (tipurile de compunere); derivarea; sufixele derivative denominale și deverbale; sufixele nominale (substantivale, adjectivale, adverbiale); sufixele verbale.

Sintaxa

- Mijloacele de exprimare a relațiilor sintactice în limba turcă.
- Sintaxa propoziției: clasificarea propozițiilor; părțile propoziției; ordinea cuvintelor în propoziție.
- Sintaxa frazei: propoziții principale, propoziții regente, propoziții subordonate. Coordonarea și tipurile de propoziții coordonate. Subordonarea și procedeele de subordonare a propozițiilor; subordonarea paratactică și hipotactică.
- Vorbirea directă și indirectă.

II. Literatura turcă, literatura pentru copii

- *Tekerlemeler, Bilmece*ler Tırtıl, Küçük Dostum, Leylek, Ebe, Hanım Kızı, Kayıkçı, Sınıflar, Uçaklar, Ayva, Tavşan, Kelebek
- *Şiirler*: 23 Nisan Şiiri, Mevsimler, Sınıfta, Topum, Kedim, Yıldızlar
- Emin Ekinci - Öğretmeni, Koksall Harslan - Öğretmenim, Hakki Sunat - Soyum Sopum, M.Necati Oncay - Ailemiz, Yıldız Parmakası - Güzel Annem, Necdet Ruftu Efe - Sonbahar, Sennur Sezer - Güz Türküsü, Nuri Kahraman - Aylar Geçiyor.

- **Masallar:** Rıfkı Kaymaz -*Leyleğin Akli, Tarladaki Korkuluk, Ayşegül Yolculukta, Alis harikalar diyarında , Bir Büyük Bayram, Acemi Muzisiyen , Kırmızı Şapkalı Kız, Pamuk Prenses ve Yedi Çüceler, La Fontaine masalları: Karga ile Tilki, Karagöz ve Hacivat, Keloğlan, Dede Korkut Masalları*

Bibliografie

I. Limba turcă

1. Banguoğlu, Tahsin, Türkçenin Grameri, İstanbul, 1974.
2. Baubec, Agiemin, Limba turcă, Bucureşti, 1972 (19752).
3. Baubec, Agiemin, Baubec Geafer, Deniz, Limba turcă fără profesor, Bucureşti, 1995.
4. Dizdaroglu, Hikmet, Tiimcebilgisi, Ankara, 1976.
5. Ediskun, Haydar, Yeni Tiirk Dilbilgisi, İstanbul, 1963.
6. Hengirmen, Mehmet, Yabancılar için Tiirkçe Dilbilgisi, Ankara, 1999.
7. Ergin, Muharrem, Türk Dil Bilgisi, İstanbul, 1972.
8. Gencan, T. N., Dilbilgisi, Ankara, 1971.
9. Lewis, G. L., Turkish Grammar, Oxford, 1975.

II. Literatura pentru copii

1. Ozatalay Engin, Husniye: Tekerleme, Bilmece, Şiir Parmak Oyunlari- Ya- pa Yayınları, 2000
2. Baubec, Agiemin, Geafer Baubec, Deniz-Kanier, Türk Dili Metinleri Antolojisi, Bucureşti, 1993.
3. *** Dede Korkut Kitabı (ed.: Suat Hisarcı), İstanbul, 1962.
4. *** Dede Korkut. Povestiri (traducere, adaptare, prefaţă, notă asupra ediţiei şi glosar; în colaborare cu Nermin Yusuf), Bucureşti: Paideia, 2002.
5. Dinescu-Székely, Viorica, Antologie de texte literare turceşti (secolul al XX-lea), Bucureşti, 1974.

2. TEMATICA PENTRU METODICA PREDĂRII ACTIVITĂŢILOR ÎN LIMBA TURCĂ MATERNĂ ÎN ÎNVĂŢĂMÂNTUL PREŞCOLAR

- Abordarea textului literar destinat copiilor de vârstă preşcolară (ghidarea copiilor preşcolari spre receptarea şi înţelegerea adecvată a textului literar specific);
- didactica textului literar epic şi a textului dramatic, precum şi didactica poeziei.
- Abordarea textului nonliterar (ştiinţific, publicistic, publicitar) din perspectiva caracteristicilor stilurilor funcţionale şi a funcţiilor comunicării;
- Rolul educatoarei în conturarea unor modele de exprimare şi a unor atitudini care facilitează comunicarea;
- Soluţii de prevenire şi depăşire a blocajelor în comunicare (tehnici de ascultare activă, învăţare prin cooperare, tehnici nonverbale şi de exprimare a sentimentelor etc.);
- Tipuri de întrebări şi adecvarea acestora la tema abordată;
- Abordarea limbajelor diferitelor arte / ştiinţe din perspectiva codurilor specifice ale acestora (muzică, pictură, sculptură, cinematografie / fotografie, astrologie, geografie, heraldică etc.).
- Strategii de învăţare şi exersare a ascultării active la preşcolari;
- Strategii de învăţare şi exersare a alcătuirii diverselor tipuri de discurs oral în perioada preşcolarităţii (povestirea, rezumatul, caracterizarea, dialogul, monologul, rimele, interviul).
- Organizarea activităţilor de învăţare în limba turcă;
- Metode şi procedee adecvate învăţării limbii turce;
- Influenţa fenomenelor de transfer şi interferenţa asupra învăţării limbii turce.

Bibliografie

1. Bogart, C., Delmarle, S., Preda, V. (2012). Formarea competențelor în grădiniță: o altă perspectivă asupra timpului școlar. București: Aramis Print.
2. Breben, S., Gongea, E., Ruiiu, G., Fulga, M. (2002). Metoda interactive de grup-Ghid metodic. 60 de metode și 200 de aplicații practice pentru învățământul preșcolar. Craiova. Arves.
3. Dumitrana, M. (1999). Educarea limbajului în învățământul preșcolar vol. I Comunicarea orală, București: Compania.
4. Glava, A., Tătaru, L., Chiș, O. (2014). Piramida cunoașterii. Repere metodice în aplicarea curriculumului preșcolar. Pitești: Diamant
5. Hobjilă, A. (2008). Elemente de didactică a activităților de educarea limbajului (etapa preșcolarității). Iași: Institutul European.
6. Ionescu, M. (coord.) (2010). Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani. București: Vanemonde.
7. Mătășaru, M., Chriloaie, M., Nedelcu, C., Pricoaia, V., Mătășaru, L. (2008). Proiectarea didactică în învățământul preșcolar. Rovimed Publishers.
8. Mitu, Florica - "Metodica activităților de educare a limbajului", Editura Pro Humanitas, București, 2000
9. Norel, M., Bota, O., A. (2013). Didactica domeniului experiențial limbă și comunicare, Cluj-Napoca: Asociația de Științe Cognitive din Romania.
10. Păun, E., Iucu, R. (coord.) (2002). Educația preșcolară în România. Iași: Polirom.
11. Preda, V. (1999). Copilul și grădinița. Urgența 2000: pariul limbajului și al comunicării. București: Compania.
12. Preda, V., Breben, S., Gongea, E., Mitrulescu, V. (2009). Învățarea bazată pe proiecte. Auxiliar didactic pentru aplicarea noului curriculum. Craiova: Arves.
13. Schulman Kolumbus, E. (2006). Didactica preșcolară. Ediția a III-a. București: V & I Integral

3. LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ ȘI UNIVERSALĂ PENTRU COPII

I. LIMBA ROMÂNĂ

Fonetică și vocabular

- Nivelul fonetic. Pronunțarea corectă a cuvintelor.
- Vocale. Semivocale. Consoane. Diftong. Triftong. Hiat.
- Despărțirea cuvintelor în silabe.
- Omografe, omofone. Accentul.
- Derivarea. Cuvântul de bază. Rădăcină. Sufixe diminutive și augmentative.
- Arhaisme. Regionalisme. Neologisme. Împrumuturile (din/în limba română în/din limba maternă; alte împrumuturi)
- Paronimele frecvente. Pleonasmul.

Părți de vorbire – părți de propoziție (funcții sintactice)

- Expriarea unei acțiuni, stări și existențe Verbul în propoziție.
- Expriarea obiectului direct, indirect și a circumstanțelor (prepoziția, locuțiunea prepozițională). Substantivul în propoziție.
- Expriarea însușirilor. Adjectivul în propoziție. Forme ale superlativului.
- Pronumele în propoziție.
- Numeralul. Expriarea cantității și a ordinii.
- Adverbul în propoziție.
- Interjecția. Expriarea emoțiilor și a sunetelor din natură.

Propoziția

- Expriarea raporturilor de coordonare și subordonare (conjunția și prepoziția)
- Propoziția principală/propoziția secundară.

Fraza

- Propoziția regentă/elementul regent.

II. LITERATURA ROMÂNĂ ȘI UNIVERSALĂ PENTRU COPII

- Literatură pentru copii. Definiții. Caracteristici.
- Principalele genuri și specii literare, accesibile școlarilor mici:

1. Creația populară

- Folclorul copiilor (cântece formulă, recitative, numărători)
- Colinde, proverbe, zicători, ghicitori
- Basme populare culese și prelucrate de Petre Ispirescu: *Greuceanu*, *Prâslea cel Voinic* și *merele de aur*

2. Creația cultă

a. Genul liric:

- **poeziile copilăriei** (Ana Blandiana, *Întâmplări din grădina mea*; Passionaria Stoicescu, *Jocuri-poezii despre ce poți fi*)
- **poezia despre natură și viețuitoare** (Mihai Eminescu, *Somnoroase păsărele*; Elena Farago, *Cățelușul șchiop*).

b. Genul epic

- **în versuri:**
 - **fabula** (Alec Donici, *Musca la arat*; Jean de La Fontaine, *Greierele și furnica*)
 - **balada** (George Topîrceanu, *Balada unui greier mic*)
- **în proză:**
 - **schita** (I.L. Caragiale, *D-l Goe, Vizită*)
 - **povestirea** (Emil Gârleanu, *Fricosul*; Mihail Sadoveanu, *Dumbrava minunată*)
 - **legenda** (Călin Gruia, *Povestea florii-soarelui*)

- **basmul cult** (Barbu Ștefănescu-Delavrancea, *Palatul de cleștar*; Ioan Slavici, *Zâna zorilor*; Hans Christian Andersen, *Rățușca cea urâtă*)

BIBLIOGRAFIE

I. Limba română

1. *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, Ediția a II-a revăzută și adăugită (2005), Editura Univers Enciclopedic, București
2. Gheorghe, M., (2009), *Limba română. Probleme teoretice și aplicații*, Editura Universității Transilvania din Brașov
3. Golopenția S., (2017), *Acțiune, interacțiune, identitate, studii de pragmatică lingvistică*, Editura Academiei Române (cap. Româna globală)
4. Pană-Dindelegan, G. (coord.), (2019), *Gramatica limbii române pentru gimnaziu*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București
5. <https://www.eursc.eu/Syllabuses/2015-01-D-45-ro-2.pdf>
6. <https://www.observatoireplurilinguisme.eu/ro/>

II. Literatura română și universală pentru copii

1. Balazs, L., (2003), *Folclor. Noțiuni generale de folclor și poetică populară*, Editura Scientia, Cluj-Napoca
2. Călinescu, G., (2003), *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Editura Semne, București
3. Ciopraga, Constantin, (1997), *Personalitatea literaturii române*, ed. a II-a, revăzută și adăugită, Institutul European, Iași
4. Norel, M., (2012), *Literatură română și literatură pentru copii*, (<https://www.studocu.com/ro/document/universitatea-transilvania-din-brasov/english-literature/note-de-curs/literatura-romana-pt-copii-m-norel/4986179/>)
5. *** *Limba Română*, revistă de știință și cultură, Chișinău (www.limbaromana.md)
6. *** Curriculum pentru educația timpurie (în vigoare)
7. www.enciclopediavirtuala.ro
8. <http://ro.literaryframework.eu/>
9. www.romanianvoice.com/poezii/
10. www.cartiaudio.eu
11. www.biblior.net

4. METODICA PREDĂRII ACTIVITĂȚILOR DE LIMBĂ ROMÂNĂ ÎN GRĂDINIȚELE DE COPII CU PREDARE ÎN LIMBILE MINORITĂȚILOR

TEMATICA

- Clasificarea și structura activităților de joc didactic. Metodica desfășurării lor.
- Povestirile copiilor (repovestirile și povestirile create de copii). Metodica desfășurării lor.
- Memorizările. Clasificare. Structură. Metodica desfășurării lor.
- Structura activității de lectură după imagini. Valori formative.
- Convorbirea. Tematică. Structură. Metodica desfășurării lor.
- Jocuri de creație, cu subiecte din povești și basme. Valori formative.

BIBLIOGRAFIE

1. Brate, Rodica, (2014) *Limba și literatura română/universală pentru copii. Metodica predării limbii române: definitivat, gradul II: învățători, institutori, profesori (în limbile minorităților)*, Editura Universității Lucian Blaga, Sibiu

2. Bogart, C., Delmarle, S., Preda, V. (2012), *Formarea competențelor în grădiniță: o altă perspectivă asupra timpului școlar*, Editura Aramis Print, București
3. Brănișteanu R., Chira E., (2011), *Paradigme ale integrării curriculare în grădiniță*, Editura Delta Cart Educațional, Pitești
4. Glava, A., Tătaru, L., Chiș, O. (2014). *Piramida cunoașterii. Repere metodice în aplicarea curriculumului preșcolar*, Editura Diamant, Pitești
5. Ionescu, M. (coord.) (2010). *Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani*, Editura Vanemonde, București
6. Norel, M., Bota, O., A. (2013). *Didactica domeniului experiențial limbă și comunicare*, Cluj-Napoca, Asociația de Științe Cognitive din România
7. Păiș-Lăzărescu, M., Tudor, S. L., Stan, M. M. (2015). *Mentorat în didactica învățământului preșcolar și primar*, Editura Sitech, Craiova
8. Preda, V., Breben, S., Gongea, E., Mitrulescu, V. (2009). *Învățarea bazată pe proiecte. Auxiliar didactic pentru aplicarea noului curriculum*. Editura Arves, Craiova
9. Vărășmaș, E. (2014). *Educația timpurie*. Editura Arlequin, București
10. *** *Curriculum pentru educația timpurie* (în vigoare)
11. <http://educatiaccontinua.edu.ro/repere-metodologice.html>